

ЛІТАРА і МАСТ

ОРГАН СІЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ, КІРАУІ
МІНІСТРАУ БССР, МІНІСТЭРСТВА КІНЕМАТАГРАФІІ БССР І КАМІТЭ
ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРА

№ 20 (720)

Субота, 7 мая 1945

Гістарычная перамога

Праз два дні народы нашай Радзімы будуць адзначаць
Дзень Перамогі над фашысцкай Германіяй.

На працягу чатырох год СССР веў нябачаную ў гісторыі
па маштапу сямі вайну супраць узброеных орд намецкага
імперыялізма. Гітлераўцы разлічвалі на хуткую перамогу.
Доблесная Савецкая Армія, узброеная мудрай Сталінскай
стратэгіяй і тактыкай, неперажанай воляй усяго савецкага
народа да барацьбы і перамогі, крок за крокам, метадычна
знішчала адорныя гітлераўскія дывізіі, вяла актыўную
абарону, а затым перайшла да рашучага контрнаступлення па
ўсёй лініі фронту.

Усёму свету вядомы першы сакрушальны ўдар, які быў
нанесены савецкімі войскамі немцам у снежні 1941 года пад
Масквой. Услед за разгромам гітлераўскіх войск пад Масквой
Савецкая Армія нанесла сакрушальны ўдар па фашысцкіх
згромах пад Сталінградам. Распрацаваны вялікім Сталінным
план разгрому ворага пад Сталінградам, які быў здзейснены
савецкімі палкаводцамі, даў магчымасць дапчэнтну разграміць
адборныя намецкія арміі і стварыць пераможны этап у ходзе
вайны. Ініцыятыва ваенных дзеянняў канчаткова перайшла
ў рукі Савецкай Арміі.

Народы нашай Радзімы, наша гераічная армія перамаглі
таму, што на чале Узброеных Сіл і Савецкай дзяржавы стаяў
вялікі Сталін. Пад кіраўніцтвам таварыша Сталіна савецкія
людзі не толькі выстаялі ў вайне, разграмілі ворага, але і
выратавалі свет ад фашысцкага варварства. Савецкі воін
прайшоў са зброяй у руках па прасторах Еўропы, як вызва-
ліцель.

Дзякуючы паспяховаму ажыццяўленню Сталінскага плана
разгрому намецка-фашысцкіх войск і гітлераўскай дзяржавы,
наша вялікая Радзіма выйшла з вайны яшчэ больш магут-
най, умацаванай і загартаванай. Гэта дало магчымасць гі-
ганцкімі тэмпамі залечваць раны, нанесеныя вайной, і да-
сягнуць выдатных поспехаў у ажыццяўленні велічных пла-
наў пасляваеннай сталінскай пяцігодкі, галоўную гаспадар-
ча-палітычную ідэю якой вызначыў таварыш Сталін:
«Асноўная задача новага пяцігадовага плана заключаецца ў
тым, каб аднавіць нацярпеўшыя раёны краіны, аднавіць
даваенны ўзровень прамысловасці і сельскай гаспадаркі і
ватым пераўзвысіць гэты ўзровень у больш ці менш значных
памерах».

Выконваючы пасляваенную Сталінскую пяцігодку, народ
наш паспяхова будзе новыя фабрыкі, заводы, якіх не было
рапей, узнімае ўраджайнасць калгасных палёў. Іскравым
прыкладам гэтага гаспадарчага ўздыму ва ўсіх галінах прамы-
словасці і сельскай гаспадаркі з'яўляецца наша рэспубліка.

З'явіліся новыя людзі — рабочы клас індустрыяльных
гігантаў БССР, тэхнічная інтэлігенцыя з карэннага белару-
скага насельніцтва, наватары тэхнікі, сельскай гаспадаркі і
культуры. Народ, які зрабіў вялікі ўклад у справу перамогі
над фашысцкай Германіяй, вылучыў з свайго асяродка ве-
лізарную армію Герояў Працы, падзвігі якіх варты вялікіх
мастацкіх твораў.

А між тым, твораў аб героях-воінах і будаўніках—
напісана яшчэ мала. Аграма некалькіх пэем, апавесцяў, не-
калькіх карцін мастакоў, мы нічога больш назваць не можам.
Наш народ чакае ад пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў і
драматургаў новых выдатных раманаў, апавесцяў, п'ес, ма-
стацкіх падотнаў, кінакарцін, якія адлюстравалі б велічнае
духоўна-маральнае, інтэлектуальнае аблічча савецкага чала-
века, яго бязмежную адданасць Радзіме, большасці партыі
і вялікаму Сталіну — арганізатару і патхніцелю ўсіх пера-
мог і дасягненняў савецкага народа.

Усё гэта з'яўляецца неадкладнай задачай, над вырашэн-
нем якой павінны працаваць нашы дзеячы літаратуры і
мастацтва.

Агрэсіўныя планы англа-амерыканскіх імперыялістаў,
які бачаць свой ратунак у новай вайне, вымагаюць ад усіх
дзялёў ідэалагічнага фронту быць больш пільнымі і бязлі-
тасна выкрываць правыя антынароднай, імперыялістычнай
ідэалогіі. Літаратура і мастацтва закліканы дапамагаць партыі
і народу выхоўваць нашых людзей у камуністычным
духу, у духу няпавісці да ворага. Усё гэта абавязвае дзялёў
літаратуры і мастацтва працаваць больш інтэнсіўна над на-
дзейнымі і вострымі праблемамі. Згуртаваны вакол камуні-
стычнай партыі, свайго любімага правядыра і настаўніка
таварыша Сталіна, яны дасягнуць новых творчых поспехаў
ва ўсіх галінах літаратуры і мастацтва. Свечаннем гэтага
з'яўляецца непарушнае маральна-палітычнае адзінства са-
вецкага народа, савецкай інтэлігенцыі і нашых творчых ра-
ботнікаў, якія яшчэ раз навочна прадманэстравалі сваю
патрыятычную адданасць народу, партыі і вялікаму Сталіну
падпіскай на новую дзяржаўную пазыку — пазыку ўмаца-
вання магутнасці Савецкага Саюза — асновы дэмакратыі і
міру, аб якую разаб'юцца ўсе прошукі міжнароднай рэакцыі.

Дзень гістарычнай Перамогі, які штогодна адзначае наш
народ, з'яўляецца для ўсіх працоўных Савецкага Саюза
днём палатугальнення вынікаў сваёй работы. Гэты дзень патх-
няе дзялёў літаратуры і мастацтва на новы творчы ўздым.

*

Драматичны
Р. Паставіў
Баранава—
Баку.
Ліму: лей-
Нікалаева—
афіцэр
— нар. ар-
СССР А. Абу-
Ігнар
р ваеннай
—артыст Л.

Г. Бугаенкі.

*

Аляксей РУСЕЦКІ

«На тым баку» — прэм'ера ў Рускай драматычнай тэатры БССР

«На тым баку» — прэм'ера ў Рускай драматычнай тэатры БССР

У гэтых маральных якасцях са- і самаадданага служэння Раны спектакль «На тым баку» А. Баранава, прэм'ера адбылася ў Дзяржаўным драматычным тэатры БССР.

Спектакль — народны І. Арлоў, рэжысёры народнага А. Абухавіч, К. Пельцэр і калектыву тэатра стварылі спектакль, які хвалюе гледацтва. Гледачы з вагай сочаць за лёсам гэтага перажываюць іх поспехі і

як пераносіць нас у Манчжурію. Японскія імперыялісты, тыматум Патсдамскай канферэнцыі перад саюзнікамі, баявую гатоўнасць кван-дэ-дэ, якая ў сапраўды мо-най вайны скоўвала значныя і Арміі на Далёкім Усходзе. калі сцен Сталінграда, япон-скія правацарвалі награна-нты, чакалі зручнага мо-мента.

Планы самураі, на-цкіраўніцтва штаба фронту, турмы (арт. В. Вішкарэў), ра ваеннай разведкі маёра Л. Шэрман) і загадае зда-дакументальна звесткі

успрымае гэта як загад яго паставе і рухах бач-ля стрыманасць і воля. ах адчуваецца вопытны Верыцца, што гэты ча-занаць атрымае за-іце вялікай мужнасці.

маёрам ідзе і лейтэнант т. БССР А. Абухавіч), іспрыкметная маладая жонка, якім можна разам з смерцю, знаёміцца з аб мажлівай смерці. адчыне памірае моўчкі, зорыць маёр.

успрымае гэта як загад яго паставе і рухах бач-ля стрыманасць і воля. ах адчуваецца вопытны Верыцца, што гэты ча-занаць атрымае за-іце вялікай мужнасці.

з БССР А. Абухавіч і сродкі для стварэн-ня. Здаецца, менавіта на, каб выканаць не-маёр пасля некалькіх гадоў у сваю партыю шпіёна англій-Болдырава (арт. яго, генерал Болды-я японцамі з Манч-правакацыя. Ён быў м. Сынкоў выхоў-ва, пайшоў на службу ку. Жыў у Афгані-а ад трагічнай ліха-осць на дошыце, губы і здрыгваюць, рукі без-іж каленяў. Ён рачка-пытаньне, абм збераг-аго няма нічога дара-аго імем Ігнацьеў і «супругі Болдырава» — у

якіх правакацыяй бела-юць верыць «супругам давярае ім толькі Мадзі-к генеральнага штаба. з аддэлаў японскай Харбіне (арт. І. Рожба), вораг. Ён праслужыў чыкам. У яго і паходка лівай; ходзіць неак пера-як-бы імкнуцца надслу-ведзець. Ён лісліва ўсе-ўсешка, калі трэба, рап-та ў ваўчыны вышчар. а стварыў яры вобраз ка-а. Шкада толькі, што ў

асобных спадках заафта шаржыраваны ўзаемаадносінны Мадзімура са сваімі пад-начальнымі.

Каб не гадаць над тым, хто такія «супругі Болдырава», Мадзімура вырашае паслаць «Болдырава» на небяспечную ды-версію ў Савецкі Саюз, а яго «жонку» бара да сабе на службу, як заложніцу. На-стае крытычны момант.

Да Нікалаевай з'яўляецца Невытаеў, супрацоўнік ваеннай місіі, сын немана, здраднік радзімы (арт. Ю. Сурыкаў). З гі-тарай і кветкамі, з банальнымі для гэтага вышадку размовамі, заўсёды ў элеган-ным вяселле — сапраўдны хлышч. І цяжка, дарэчы, уявіць, што такому ча-лавеку Мадзімура можа даверыць сакрэт-ныя дакументы, якія вельмі ўжо лёгка зда-бывае Нікалаева на кватэры Невытаева і адсылае іх з Ігнацьевым.

Мадзімура наладжвае вочную стаўку «Болдыравай» з эмігранткай Лаўровай (арт. М. Агоньнін), якая ведала Болдырава з таго часу, калі ёй было яшчэ дзіця да замужства. У гэтай сцэне народнай артыс-цы БССР А. Абухавіч найбольш выразна ўдалося паказаць высокародныя якасці со-вецкага чалавека.

Лейтэнант Нікалаева - «Болдырава» загадаў ведаць, што гэта сустрача адбу-дзецца. Яна не губляецца, яна верыць у сваю перамогу. Сустракае эмігрантку, яе сямброўку свайго маленства, і калі тая не аддурхоўвае, Нікалаева прымае астатняе рашэнне.

Мадзімура выкручвае ёй руку і кры-чыць:

— Цяпер ты ўсё скажаш, — і як вопытны кат, пераканаўшыся, што ён не памыліўся, загадае алесці Нікалаеву ў смяротную камеру. Гэта, бадай, самы вы-разны момант у спектаклі, у якім раскры-ваецца маральная сіла савецкай развед-чыцы.

Настаў час разгрому японскіх імперыя-лістаў. Савецкія войскі гromяць самую моцную з усіх японскіх армій, квантунскую армію, імкліва рухаюцца ў глыб Манчжу-ры, вызвалючы ад японскіх самураі на-роды Манчжуры.

Савецкія дэсантнікі на вуліцах Харбіна. Мадзімура пытаецца ў свайго паднача-ленага:

— Колькі год служыш у разведцы?

— Дваццаць.

— Ты-б мог стаць прафесарам на раз-ведцы. Хавайся, «янікі» табе многа за-плацяць.

Мадзімура робіць выгляд, што хоча кон-чыць сваё подлае існаванне самагубствам, але ён не зрабіў сабе харакіры. Калі яму ўдалося ўцячы, ён служыць цяпер у «янікі» за добрую плату ў Токію ці Нага-сакі. Такі ўжо самурайскі патрыятызм.

Спектакль заканчваецца вызваленнем лейтэнанта Нікалаевай з прыходам савец-кіх войск.

Неабходна адзначыць ігру артыстаў, якія выконвалі эпізодычныя ролі, іх умельства ствараць праўдзівыя вобразы — старшы лейтэнант Дзянісаў, ён-жа Жэнька Чырвоны (арт. У. Скакун), жонка і дач-ка Мадзімуры (арт. Е. Рука і Т. Думная), эмігрантка Вяляева (арт. Т. Трушына) і інш.

Спектакль скупа, але выразна аформле-ны з веданнем мясцовага каларыту, сцэнічна добра арганізаваны.

Есць, вядома, і недахопы, якія цяжка выправіць, бо яны ўзнікаюць з драматы-гічнай пабудовы п'есы. У спектаклі ста-ноўчыя героі ўвесь час звязаны такой сі-туацыяй, што ім нельга актыўна дзейні-чаць. Усе іх намаганні накіраваны на тое, каб увайсці ў довер'е ворагаму асрод-дзі. Не паказаны прадстаўнікі працоўнага насельніцтва, якое змагалася з японскімі калашізатарамі.

Але асобныя недахопы не прыніжаюць гэты праўдзівы патрыятычны спектакль. У ім таленавіта вырашана асноўная тэма, тэма паказу маральнай перавагі савецкіх людзей над людзьмі капіталістычнага свету.

Аркадзь КУЛЯШОЎ

П Е Р А М О Г А

Цесны аноп, неабмыты
 у Мірона Гукаля,
 Цёмнае ваче ракіта
 над ім нахіляе.
 Бачна Еўропа
 салдата з анопчыка тога.
 З тага анопа
 відаю ўжо яму перамога.
 Зыкалаў тут ён аноп свой
 Апошні, часовы —
 Заўтра адгэтуль ён пойдзе
 На штурм нанчатковы.
 Ужо райхстага
 снарады даўно дасягнулі,
 Хутка дасягнуць
 тых ецен і ягонныя кулі.
 Злейшніца хутка
 Жадаць мара салдата —
 На тых мурах распісацца
 Чаргій з аўтата.
 Гэтакім настроем,
 пад цёмным ракітавым вачем,
 Піша Гукаль перад боем
 пісьмо сваім дзецям.
 «Вам не звычайнае, дзеці,
 пісьмо пасылаю,
 Вас з перамогай, нарэшце, —
 ён піша, — вітаю.
 Сам неўзабаве
 яе прынесу вам з Бярліну,
 Калі ў апошнім у справе —
 у бойцы — не згіну.
 А як загіну,
 а як не дайду да парогу,
 Вас не пакіну —
 з пісьмом вам прыйшло перамогу...»
 Хоць да канца і было
 ім пісьмо дапісана,
 Толькі яно на сяло
 да дзяцей не паслана.
 Ранак заняўся чаканы
 У сонцапраменні.
 Грымнула бойка.
 Пісьмо засталася ў кішні.
 І на яго ён забыўся
 У тую хвіліну,
 Як дваццаць тысяч гармат
 Залп далі па Бярліну,
 Як бог вайны,
 Уздыкнуўшы ў яго за спіною,
 Усе дваццаць тысяч снарадаў
 Пранёс над зямлёю.
 Там, дзе ад выбухаў
 Пылу заслона ўзнялася,
 Як на вялізным таку,
 Маладзёба пачалася.
 Там малаціў
 Грозны бог з дапамогай снарадаў,
 Вячы душы ад цела
 Варожых салдатаў.
 Потым заслабі крывані
 Бланіт самалёты.
 Танкі радзімі
 Прайшлі праз парадні пяхоты.
 І пеханціны
 Услед за магутнай лавінай
 Вышлі з анопаў,
 Узнятыя волі адзінай.
 Генералісімус Сталін
 Нябачнай рукою
 Рушыў на штурм іх,
 Надзейнай прыкрыўшы бранёю.
 І ўжо нішто не магло
 Прыпыніць на дарозе
 Войска, якое
 Пракладвала шлях перамозе.
 Дзень перамогі
 Узвіўся ўгары над райхстагам
 Сцягам чырвоным —
 Савецкае Арміі сцягам.
 Ян-жа сыйшлася на свята
 Сям'я баявал,
 Не далічыліся ў роце
 Мірона Гукаля.
 Цэлая рота сапёраў
 Шукала салдата.
 Крывудна ўсім ведаць было,
 Што не ўбачыў ён свята.
 У санітараў пыталіся,
 У медсанбаче —
 Можа там маюцца
 Вестні якія аб страце.
 Але адказ афіцыйны
 Прышоў з медсанбача.
 Што не было і няма
 Таго такога салдата.
 Так і рашылі, што ў часе
 Апошняга бою
 За часць Радзімы
 Загінуў ён смерцю героя.
 Часць-жа сама, дзе служыў ён,
 Пасела ў вагоны —

★
 Да II-га з'езда пісьменнікаў
 Беларусі Аркадзь Куляшоў
 закончыў работу над паэмай
 «Простыя людзі», накіраваў
 най супраць падпалычыкаў
 новай вайны.
 Ніжэй друкуем урывак з
 гэтай паэмы.

Роту за ротай
 Павозілі на ўсход зшаломы.
 * * *
 Ён не жыў, не забіты
 І не адшуканы, —
 Ён у нямецкай зямлянцы
 Жывым пахаваны.
 Крыву яго пад зямлію
 Санітары не чулі,
 Тую зямлянку якраз
 І сапёры мінулі.
 Так, як упаў, ён ляжыць —
 У паходным адзенні,
 З неадсланым, з тым самым
 Пісьмом у кішні.
 Ён не забіты —
 Не мае ніводнае раны,
 А ў той-жа час не мёртвы —
 Бо зямлію закапаны.
 Ён нежывы, бо яго
 Паміналі ўжо людзі,
 А ў той-жа час не мёртвы —
 Бо дыхаюць грудзі.
 Хоць у зямлянцы
 Ні дня ён не бачыць, ні рані, —
 З цёмнаю ноччу
 Вядуць яго вочы змаганя.
 З сыпкім зямлёю
 Змагаюцца ногі і рукі.
 Вушы вядуць з немаतोю
 Змаганне за гукі.
 Ён не жыў, не забіты
 Ляжыць пад зямлёю,
 Смерць і жыццё
 Размаўляюць з ім мовай сваёю.
 Смерць угаварвае:
 — Годзе,
 Забудзем трывогі.
 Не варушыся,
 Няхай адпачнуць твае ногі.
 Шмат на іх долю
 Дарожнай дасталася мукі.
 Не варушы і рукамі,
 Скрыжуй свае рукі.
 Але жыццё не згаданаеца:
 — Смерці не слухай,
 Рухай нагамі,
 Рукамі знямышымі рухай.
 Не падавайся, змагайся,
 Адольвай напасці.
 Ты яшчэ ўстанеш на ногі,
 Ты пойдзеш да часці...
 Смерць пасміхаецца:
 — І не хадзі лепш у роту —
 Знят ты з вайсковага ўжо
 І з партыйнага ўчоту.
 Што табе трэба?
 Пражыў ты, лічы што, поўвека,
 Болей зрабіў,
 Чым паломана на чалавека,
 Маты высокай дасяг,
 За якую змагаўся,
 Горды твой сцяг
 Над варожай сталіцай узняўся.
 Ты свае справы зрабіў...
 І здаліся такімі
 Рукі і ногі цяжкімі,
 А словы важкімі,
 Што ўжо гатоў быў
 Прыйсці ён са смерцю да згоды.
 Так, як яна гаварыла —
 Заснуць назаўсёды.
 Ён і заснуў-бы,
 Каб слабай рукою нечакана
 Не адшунуў ён пісьмо,
 Што дамоў не паслана.
 Можа яму і не трэба
 Ні сценан, ні нога,
 Але і сценні і неба
 Пісьму яго трэба.
 Яшчэ патрэбна і пошта
 Яму палвая,
 Яшчэ і паштовае скрыня,
 Што пісьмы прымае.
 Гэта не праўда,
 Што ён аслабеў у змаганні.
 Есць яму справы
 І ёсць яму выпрабаванні.
 Трэба ўставаць яму,
 Трэба збірацца ў дарогу,
 Дзецям сваім з тым пісьмом
 Адсылаць перамогу.
 Што-ж? ён зазнае

І гэтак выпрабаванне,
 Хоць і не лёгка —
 З магілы халоднае ўстане!
 Доўга і ўпарта ён рыўся
 Праз жвір і праз цемь, —
 Ранячы рукі
 Аб бітае шкло і аб кірэмень.
 Доўга ён рыўся —
 Здаваліся хвілі гадзіны —
 Сны чаргваліся з явай,
 А ява са снамі.
 У тым падарожжы падземным
 Былі свае далі,
 Штормы душы,
 Хвалеванніе шалёныя хвалі.
 Як да зямлі, да святла
 Ён праз цемь прабіўся,
 Прагна да шычылны
 Вокам прыпаў і забыўся.
 Гэтак матросы,
 Пазбегнушы чорнае згубы,
 Трацяць прытомнасць,
 Сышоўшы на бераг свой людзі.
 Так вугляколы,
 Пакунашы чорныя нетры,
 Валцацца з ног, як п'яныя,
 На свежым паветры.
 Сон на паветры
 Уліў яму свежыя сілы.
 Выстаў ён з выпрабавання —
 Устаў ён з магілы.
 Над ручаём умываўся,
 А ў светлай крывічцы
 Флягу напоўніў вадою
 Па салдацкай прывычцы.
 І, размачыўшы акраец
 Счарсвеллага хлеба,
 Звернуўшы ногі ў аноп,
 Ён паснедаў, як траба.
 Глянучу наукаю —
 На бітвой узрытыя помні
 І на аноп свой,
 Сказаўшы:
 — Аноп мой апошні.
 Што памадаць табе
 У час развітання? Не знаю...
 Каб ты бур'янам зарос —
 Я табе не жадаю.
 Лепш памадаю, каб людзі
 Цябе зааралі,
 Самі пасялі жыта
 І самі панжалі;
 Каб са снапоў тых,
 Што жнеймі будучы наматэ,
 Не нарыстаўся багата
 Іх вораг закліяты;
 Каб ты, аноп мой апошні,
 Не знаў больш паходаў,
 Каб назаўжды стаў
 Апошнім анопам народаў.
 Згінуць з зямлі назаўжды
 Панадаўшы анопу,
 Роту шукаць ён пайшоў
 Па знаёмай тропе.
 Ды не знайшоўшы,
 Кі начальству прыйшоў франтавому:
 — Хаць куды загадаеце —
 У часць ці дадому?
 Там пра гады
 Ды пра службу ў яго распыталі,
 Глянулі ў справу
 І хаць дамоў загадалі.
 Потым дадому
 Збіраўся ён усхвалявана,
 Зноў адшунуўшы пісьмо,
 Што было не паслана.
 Што-ж? — ён разважыў,
 Пісьмо не пашло ўжо ў дарогу.
 Сам сваім дзецям
 Цяпер прынесу перамогу.
 Як ён ішоў
 Праз нямецкі кірмаш да чыгункі,
 Думаў — якія
 Купіць для дзяцей падарункі?
 Мо' на кашулі —
 Вуць тую тканіну-вяскіну?
 Ці можа голас зязюлі,
 Схаваны ў свісцёлку?
 Можа для сына малага
 Каня вараного,
 Колас жытнёвы, ці кветку
 З чужога палетку?
 Так разважыў ён.
 Але не купіў ён нічога.
 Што яму ўсё гэта?
 З ім для дзяцей — перамога.
 З ім перамога. А з ёю
 Мець будучы дзеволі
 Дзеці вясёлыя
 Наватан у лузе і ў полі;
 З ёю — і вырасце колас,
 І лён — на кашулі,
 З ёю — усцешыць іх голас
 Зелёнай зязюлі;
 З ёю — панясуць у жыццё іх
 Праз родныя гоні
 Мары шчаслівыя —
 Самыя хуткія коні!
 Як ён ішоў па Бярліну,
 То гукі кроні
 Чутны былі на ўвесь свет —
 І бліжні, і далёкі.
 Кроні па свеце па ўсім
 Чулі простыя людзі.
 Радасным рэхам сваім
 Напаялі ім грудзі
 Кроні салдата,
 Што крочыў да працы, да плуга:
 Іх абаронцы, іх брата,
 Іх мунжанага друга.

М. ПАСЛЯДОВІЧ ПАТРЫЯТЫЧНЫ ТВОР

«Быў той год ураджайным, як ніколі.
 Жыты ў полі сталі сцяной. Набраліся
 сілы аўсы, жытні. На лугах такія
 выкінуліся травы, што хоць ты лавайся ў
 іх. Праўда, яны перасталі ўжо, даўно
 адвілі і па сушэйшых месцах пабуралі,
 пасохлі, так і не дачакаўшыся касы.
 Па візінах яны сям-там налілі і не ад
 дажджоў, не ад навальніц, а проста ад
 будымага росту, не ў сілах стрымаць на
 сабе ўсёй гэтай яраснай плоднасці, якая
 буяла і ў полі і ў лузе.
 І ўсё гэтае незвычайнае квецені і ба-
 гатая плоднасць зямлі не пельнылі вока
 чалавека...»
 Чытаеш гэтыя радкі з новага рамана
 Міхаса Лынькова «Веканомныя дні» і
 адразу прыпамінаеш, што якраз так яно
 і было ў 1941 годзе, калі людзескія
 орды крывавага нямецкага фюрара вярну-
 лася на нашу квітнеючую зямлю.
 З кожным годам, з кожным днём ба-
 гацела і прыгажэла наша сацыялістычная
 Радзіма. Пад сонцам Сталінскай Кан-
 стытуцый чалавек, у якой-бы галіне ён ні
 працаваў, адчуваў сабе гаспадаром свай-
 го жыцця, уладаром свайго лесу. У кожна-
 га была сваё заветнае мора ра-
 біць для сваёй Радзімы лепш, рабіць
 больш. Стаханавіцкі-калгаснікі і стаха-
 наўцы-рабочыя раіліся з кіраўнікамі парты-
 і ўрада пра далейшыя планы сваіх
 фабрык і заводаў. Ніколі і ні ў адной
 другой краіне не было такога адзінства
 думак і спраў, як у нашай краіне, па-
 між народам і яго ўрадам. Усё рабілася
 толькі для народа, для яго шчаслівай
 будучыні. Будаваліся новыя збуды і
 электрастанцыі, універсітэты, інстытуты,
 асудзіліся сотні тысяч гектараў спрадвеч-
 най дрыгвы, у Мінску капалі вялізныя
 штучнае возера. Штодня старонкі шма-
 тлівых газет паведамлялі аб новых твор-
 чых поспехах рабочых, калгаснікаў,
 інжынераў, грабароў з Палесся. І раптам
 у міру цішыню нашага лёва ўвараліся
 пагрозныя завыванні варожых бам-
 бардзіроўшчыкаў, і на ранішніх вуліцах
 нашых гарадоў пасыпаліся цяжкія бомбы.
 Чорны, злавесны дым пакараў за-
 шугалі разам з барвовым полымем над
 піхімі калгаснымі пасёлкамі.
 Абнагледзілі ад ваярных поспехаў у
 Заходняй Еўропе, скарыстаўшы ўсю тэх-
 ніку Францыі, Бельгіі, Чэхаславакіі, гіт-
 лераўскія генералы ўжо марылі аб хут-
 кім урачыстым парадзе на маскоўскіх
 плошчах. Але неўзабаве гэтым крывавым
 рабобінікам давялося пераканацца, што
 савецкі народ зусім інакш глядзіць на
 ўсе іх «звышчалавечыя» місіі.
 У яркіх і запамінальных вобразях па-
 казвае Міхас Лынькоў усю веліч і пры-
 гажэнасць душы савецкіх людзей, іх са-
 мазварыўную і герайную барацьбу з фа-
 шысцкімі захопнікамі. Чытаеш раман
 «Веканомныя дні» і верыш, што якраз
 такімі і былі савецкая студэнтка Надзя
 Каныпельца, Андрэй Лагуцка — калгас-
 нік.
 *) Міхас Лынькоў, «Веканомныя дні»,
 Раман. Часопіс «Полымя» № 11, 12 за
 1948 г. і № 2 і 3 за 1949 г.

ны старшыня, а ў вайну — камандзір
 партызанскага атрада, Андрэй Васільевіч
 загадчык раённай большыцы, які арганіза-
 ваў пад носам у немцаў лясныя рэ-
 партызанскія партызан, каб іны хутэй ста-
 лі ў баявыя рады народных месцінаў.
 Сапраўды, у тым веканомным дні і незвы-
 чайная квецені і багатая плоднасць зям-
 лі не пельнылі вока чалавека толькі таму,
 што люты вораг уварваўся на прасторы
 нашай Радзімы, і ўвесь розум, уся фізич-
 ная энергія народа былі скіраваны на
 хутэйшае знішчэнне акупантаў. Прагра-
 ма, баявая задача ўсенароднай барацьбы
 былі дадзены ў прамое вялікае Сталіна,
 якому чулі не толькі па Вялікай Зямлі,
 але і па падполлю радзё. Напружана і
 ўсхвалявана слухалі ў лесічойцы Астана
 Каныпельца прарочыя словы аб немину-
 чай пагібель варожых гітлераўскіх аван-
 тур.
 «Ужо маўчаў прыёмнік. Чуваць было,
 як шарэхіць папера: Андрэй Васільевіч
 намадаўся па пампі аднавіць кожнае
 прапушчанае слова. Яму маўкліва дапама-
 гала Надзя. І вось яны адарвалася ад
 стала, ад паперы, радасна мінулася да
 Астана:
 — Татачка, як ён сказаў? Браты і
 сёстры... гэта пра нас ён падумаў! Пра
 нас з вамі, тата, пра ўсіх нашых лю-
 дзей! — і раптам — ці то ад вялікага
 радаснага ўзрушэння, ці ад усёго пера-
 жывага, бачанага, яна раптам сударгава
 запыкала і, прыкрыўшы твар рукамі,
 хуценька выбегла ў сенцы, нібы саро-
 меючыся людзей за гэту сваю нечаканую
 слабасць».
 Надзя Каныпельца з першых дзён ня-
 мецкай акупацыі становіцца на пляч
 актыўнай барацьбы з ворагам, бясстраш-
 на выконвае самыя небяспечныя заданні
 падпольнай арганізацыі. Людзі, якія толь-
 кі пры савецкай уладзе спазналі хвало-
 ючую радасць творчай працы, ператва-
 рыліся цяпер у лясных салдат. У глыбокім
 тым ворага запалалі змаганні з бензі-
 нам, узлятэлі ў паветра складзі з боепры-
 пасамі, на лясных дарогах застылі агра-
 ральныя нямецкія тапы. На кожным кроку,
 у любую хвіліну дня і ночы падпярэга-
 ла ворага трапіла партызанскае кулі,
 грозная магнітка, магутны выбухі вы-
 шыпына грэмелі па чыгунках і шасе
 Беларусі...
 З вялікай любоўю і шчырасцю пака-
 завае Міхас Лынькоў і радзёных байцоў, і
 афіцэраў, і генералаў небылай у свеце
 партызанскай арміі. Многія з іх да Вялікай
 Айчынай вайны ніколі не былі ваяннымі.
 Іны гадавалі прыгожыя лясы, вырошчвалі
 ступодзвыя ўраджаі на калгасных па-
 лях, выраблялі ў Мінску складаныя стал-
 кі, кіравалі партыйнымі арганізацыямі.
 У цэжкіх веканомныя дні праз папунтат
 для падпольнай работы сакратара абкома
 партыі Васіля Іванавіча Шэршана іны
 адчуваў сталую сувязь з Цэнтральным
 Камітэтам партыі, з вялікім Сталіным. Ка-
 лі ў дні мірнага будаўніцтва сакратары
 райкомаў узначальвалі творчыя справы.
 *) Міхас Лынькоў, «Веканомныя дні»,
 Раман. Часопіс «Полымя» № 11, 12 за
 1948 г. і № 2 і 3 за 1949 г.

ФІЛЬМ АБ РОСКВІЦЕ БЕЛАРУСІ

Кіностудыя «Беларусьфільм» скончыла
 новы дакументальны фільм «30 год
 БССР».
 Церад творчым калектывам, які стварыў
 гэты фільм, стала вялікае задачка: сродка-
 ми дакументальнага кінематографі раска-
 заць аб слаўным шляху, пройдзеным бела-
 рускім народам за 30 год савецкай улады,
 аддасць гістарычны перамогі, да-
 сягнутыя працоўнымі рэспублікі пад кі-
 раўніцтвам камуністычнай партыі.
 Рэчаснасць дала ў рукі мастакоў вя-
 лізны і багаты матэрыял, шмат выдатных
 падзей і дакументальных фактаў, з якіх
 трэба было выбраць самае галоўнае і тыпо-
 вае, каб стварыць цэльны твор аб 30-га-
 дзі Савецкай Беларусі.
 Аўтары фільма правільна ўбачылі з'я-
 жыцця, амстоўна расказаці аб гістарыч-
 ным шляху працоўных Беларусі за 30 год
 савецкай улады. Церад гледачом праходзіць
 яркі лясны славянскі барацьбы, працы і
 перамогі мунжанага беларускага народа, фільм
 пачынаецца з паэтычнага апавядання аб
 прыгажосці беларускай зямлі, яе бязме-
 жна прастораў, цудоўных лясоў і дарог.
 — Зямлі Беларусі! Твой лёс неразрыў-
 ны з лёсам вялікай Расіі! — Гэтыя першыя
 словы, якія гучаць у фільме, неаднаразова
 на працягу ўсёй вяршыні савецкага
 перамагучымі кадрамі аб свідчанай
 трубе беларускага і вялікага рускага на-
 рода, старэйшага брата ўсіх народаў Са-
 вецкага Саюза.
 ... Старажытнікі беларускімі шляхамі
 хадзілі біць коў-рыцараў рускія і беларускія
 дружыны. Над вежамі Гродна, над сцен-
 намі Полацка, у іматлікіх курганнах бела-
 рускай зямлі лягалі касцімі ворагі Расіі і
 Беларусі.
 Лаканічна і вобразна апавядае фільм аб
 гістарычным лёсе беларускага народа, аб
 яго шляхах да свабоды і свецкага будучага.
 ... Дарэволюцыйная вёска. Схілілася да
 самай зямлі хатка селяніна-бедняка, ву-
 зенькая палоска, мізэрны ўраджай... Далё-
 кае мінулае дарэволюцыйнай Беларусі...
 Разам з рускім народам узнімаўся бела-
 рускі народ на біатлісцую барацьбу з эк-
 *) Сцэнарны план — Ш. Кавалёва,
 М. Крушынкі, М. Фраймана.
 Дыктарскі тэкст — Ш. Кавалёва.
 Ражысёр — кіраўнік П. Ламідзе, ра-
 жысёр С. Сіпашоў.
 Апаратары — В. Цытрон, М. Бераў,
 І. Вейнштыб, С. Фрыд, В. Кітас, В. Ця-
 лок. Музафармацые Я. Цікоцкага.

плататарамі, за вызваленне ад прыгнёту
 і цемры. Партыя большыкоў, Ленін і
 Сталін вызначылі шлях гэтай барацьбы.
 У фільме — гістарычныя кадры Кастрыч-
 ніцкай рэвалюцыі, кінодакументы аб ар-
 ганізацыі савецкай улады ў Беларусі з удзе-
 лам Фрунзе, Кагановіча, Мяснікова.
 Выкарыстоўваліся музейныя дакументы,
 карціны мастакоў, архіўныя кінодакумен-
 ты, фільм уважлівае славянскі падзеі ста-
 вораў Беларускай Савецкай Сацыялістыч-
 ной Рэспублікі.
 З асаблівай выразнасцю падкрэслена
 выдатнае жыццё Леніна і Сталіна — тварцоў
 беларускай дзяржавы, гістарычныя
 данамога вялікага рускага народа, які ўза-
 малі абарону савецкай Радзімы ў гады
 грамадзянскай вайны, барацьбу супраць
 імперыялістаў-інтэрвэнтаў.
 З хвалеваннем успрымаюцца захаваныя
 да нашага часу кадры аб прабыванні на
 І-м Усебеларускім з'ездзе Саветаў Якава
 Міхайлавіча Сярдэчнага, прабыванне ў Бела-
 русі на Заходнім фронце Міхаіла Іванавіча
 Кашына і Сяргея Арджанікідзе.
 Вялікі Сталін кіраваў вызваленнем Са-
 вецкай Беларусі. На яго плану Чырвоная
 Армія пры актыўнай дапамозе беларускіх
 партызан выгнала ворага за межы роднай
 зямлі. Аднак, скарыстаўшы цяжкасці мала-
 дой Савецкай Рэспублікі, імперыялісты
 захапілі заходнія часткі Беларусі.
 Дзве розныя долі пачаткі Заходнюю і
 Савецкую Беларусь.
 Фільм апавядае аб нараджэнні новага
 жыцця на зямлі Савецкай Беларусі, аб пер-
 шых пяцігодках, аб герайчнай працы бела-
 рускага народа, ператварэння ў кіраў-
 ніцтвам камуністычнай партыі Беларусь у
 квітнеючую індустрыяльна-калгасную рэ-
 спубліку.
 Адзіны за другім на экране праходзіць
 кадры: першая лінія Белдэса, сядзенне
 хутароў у калгасных вёсках, першы лібев,
 праходзіць дакументы росту культуры,
 росквіту беларускіх гарадоў, вёсак.
 Крок за крокам ідзе па шляху свайго
 магутнага развіцця Савецкая Беларусь.
 Нарэшце, на экране кадры незвычайна
 прыезд у Мінск Міхаіла Іванавіча Ка-
 ніпельца, які ўручыў Савецкай Беларусі ордэн
 Леніна за выдатны перамогі, дасягнутыя
 працоўнымі рэспублікі.

Гістарычны дзень 17 верасня 1939 года.
 У фільме ярка адлюстравана гэтая радасная
 падзея ў жыцці беларускага народа. Бела-
 русь з'яўна ў адзіную савецкую дзяржа-
 ву. Прадстаўнікі вызваленнага народа За-
 хадняй Беларусі гора дзякуюць з Крам-
 лёўскай Трыбуны партыі большыкоў, вя-
 лікаму Сталіну за вызваленне...
 Перагортваюцца старонкі гісторыі...
 Айчынная вайна. Аўтарам фільма вы-
 карыстаны новыя цікавыя дакументы, якія
 маюць гэты герайчны этап у жыцці і
 барацьбе беларускага народа. Іны апавя-
 даюць аб слаўным падвигу працоўных Бела-
 русі, аб мужных патрыятах Радзімы,
 беларускіх партызан, героях Айчынай
 вайны.
 Вызвалена беларуская зямлі!
 Пераважная частка фільма прысьвечана
 паказу вялікай адважнай працы, гіста-
 рычным перамогам беларускага народа да
 слаўнага 30-годдзя БССР.
 Кадры адволеных заводаў і фабрык, бу-
 даўніцтва Трактарнага, Аўтамабільнага і
 іншых прамысловых прадпрыемстваў рэ-
 спублікі паказваюць незвычайна глыбокае
 ўражанне.
 Фільм паказвае сілу сталінскай дружбы
 народаў, выдучую ролю вялікага рускага
 народа, дапамогу і клопаты савецкага ўра-
 да і таварыша Сталіна аб Беларусі.
 У фільме адволенна вялікае месца па-
 казу дасягненні беларускага народа ў га-
 ліне культуры, навукі і мастацтва. Ко-
 жым кадрам падкрэсліваецца тая асноўная
 думка, што беларусы ўжо не тыя, якімі
 іны былі 30 год назад, што за гады са-
 вецкай улады іны нізмерна выраслі разам
 з усім савецкім народам.
 Фільм заганчаецца юбілейнай ўрачы-
 стасцю святкавання 30-годдзя БССР.
 Свята Беларускага народа, якое выдла-
 ся ў дэманстрацыю сталінскай дружбы на-
 родаў і магутнасці савецкага ладу, паказа-
 на ярка і хвалюча.
 Фільм «30 год БССР» цікавы і амстоў-
 ны. Ён дае магчымасць уявіць слаўную
 героіку барацьбы і перамогі беларускага
 народа.
 Фільм мае і некаторыя недахопы, да якіх
 можна аднесці ілюстрацыйнасць, адсутнасць
 у многіх месцах амальнальнай усхвалява-
 насці і арганічнага сувязі паміж эпізодамі,
 часам памярхонасці. І самы галоўны
 недахоп заклучаецца ў тым, што фільм вы-
 ходзіць па экраны з вялікім спазненнем.

Карціна лаўрэата Сталінскай прэміі мастака П. А. Крываногова «Перамога».

Адзінадушная падпіска на новую пазыку

ВЫДАТНАЯ ТРАДЫЦЫЯ СОВЕЦКІХ ЛЮДЗЕЙ

Адзінадушнай і дружнай падпіскай адказалі пісьменнікі Савецкай Беларусі на пастанову Савета Міністраў ССР аб выпуску 4-ай Дзяржаўнай пазыкі аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі СССР. Адрозна ад абшчэнага па радыё ўмоў падпіскі на новую пазыку пісьменнікі сабраліся на мітынг, каб далучыць свае працоўныя зберажэнні да зберажэнняў усёго савецкага народа. Мітынг адрывае паэт Пятро Галебкі. Ён гаворыць аб вялікай радасці кожнага савецкага чалавека дапамагчы сваёй роднай дзяржаве, свайму народу ў няўхільным руху да светлых вышніх камунізма. Кароткую ўхвалювальную прамову ён заканчвае заклікам правесці падпіску дружна і адзінадушна.

— Наша падпіска, — гаворыць Галебкі сакратар Саюза савецкіх пісьменнікаў Беларусі Пятрусь Броўка, — гэта новая фабрыка і завод, інстытут і школа, новыя будыцы з прыгожымі дамамі, якія вырастаюць у гарадах, разбураных ворагам. Штогодна пазычаць свае зберажэнні роднай дзяржаве сталася выдатнай традыцыяй савецкіх людзей. Куды-б мы ні пайшлі ці ні паехалі, па ўсёй савецкай краіне мы бачым вялікі плён нашых пазык. Кожны рубель, які мы аддаем у пазыку дзяржаве, вяртаецца да нас памножаным на красу і славу нашай Радзімы. Вось чаму савецкія людзі з такой ахвотай, з такім патрыятычным уздымам падпісваюць на пазыку.

З вершам, прысвечаным новай пазыцы, выступіў на мітынг паэт Кастусь Кірэнка.

Адзінадушна падпісваюць да стала пісьменнікі. Падпісы ліст запісваюцца ўсё новымі і новымі прызічкамі.

З вялікай увагай слухалі артысты, дырэктары, рэжысёры і работнікі дапаможных цохаў Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета паведамленне Савета Міністраў ССР аб выпуску Чацвёртай

Дзяржаўнай пазыкі аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі Савецкага Саюза. Пасля праслухання па радыё ўрадавага паведамлення ў тэатры быў праведзены мітынг. Адрываючы мітынг, народны артыст БССР І. Валочін сказаў:

— Падпіска на пазыку ў нашай краіне зрабілася ўжо традыцыяй. Працоўныя пазычаюць сваёй дзяржаве грошы, ведаючы, што яны ідуць на іх карысць. Яны ведаюць, што кожная працоўная калейка ўмацоўвае сацыялістычную дзяржаву.

Сакратар партыйнай арганізацыі т. Нікіфаровіч адзначае ў сваёй прамове палітычную і гаспадарчую важнасць савецкіх пазык, дзякуючы якім паспяхова выконваюцца сталінскія пяцігодкі і ўмацоўваецца гаспадарка і абаронная магутнасць нашай краіны. Умацоўваючы Саветы Саюза, гаворыць у заключэнне прамовы, гэтым самым мы ўмацоўваем справу міру ва ўсім свеце.

— У нас на вачах аднаўляецца Мінск, — гаворыць дырэктар тэатра оперы і балета А. Целічан. — Гэта сродкі нашых пазык укладваюцца ў будаўніцтва гарадоў і фабрык, калгасны і заводы. Зберажэнні працоўных спрыяюць узняццю матэрыяльнага добрабыту савецкага народа.

Пасля мітынга пачалася дружная падпіска на пазыку.

Актыўна прайшла падпіска на новую пазыку ў калектывах тэатраў імя Я. Купалы і Дзяржаўным Рускім тэатры БССР. Пасля паведамлення па радыё пастановы Савета Міністраў ССР на мітынг выступіў народны артыст БССР У. Уладзімірскі, А. Абуховіч, заслужаны артыст БССР С. Вірыла і інш. Выступаўшы горад заклікаў падпіскаў на новую пазыку дапамагчы паспяховаму завяршэнню чацвёртага года пасляваеннай сталінскай пяцігодкі.

ДЭМАНСТРАЦЫЯ ЛЮБВІ І АДДАНАСЦІ РАДЗІМЕ

Іх толькі было перададзена па радыё паведамленне Савета Міністраў ССР аб выпуску 4-ай Дзяржаўнай пазыкі аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі СССР, у міністэрстве кінематаграфіі БССР адбыўся мітынг. Адзінадушна падпісвалі работнікі міністэрства Т. Федаранчык, І. Хмыстун, В. Балеснік, С. Караева, якія заклікалі прысутных дружна і арганізавана падпісвацца на новую пазыку.

— Я з радасцю падпісваюся на Дзяржаўную пазыку, бо яна ідзе на ўмацаванне нашай любімай Радзімы, — выявіў у сваім выступленні І. Хмыстун.

— Дружнай падпіскай на пазыку мы яшчэ раз прадэманструем сваю любоў і адданасць Радзіме, — сказала С. Караева.

Падпіска прайшла дружна.

Сведчаннем высокіх патрыятычных пачуццяў з'явілася дружная падпіска на новую пазыку сярод работнікаў Кіраўніцтва па справах мастацтва пры Савета Міністраў БССР. Прамовы выступаючых Н. Колатава, Е. Платонавай і іншых былі напоўненыя любоўю да сваёй Радзімы, шчырымі жаданнямі дапамагчы яе росквіту і ўмацаванню акалічнай магутнасці.

— З радасцю падпісваюся на новую пазыку, — гаворыць Н. Колатаў, — бо ведаю, што гэтыя сродкі пойдуча на палепшэнне добрабыту працоўных, на прыбліжэнне камуністычнага грамадства.

— Хай нашы зберажэнні, — зазначае Е. Платонава, — наша актыўная падпіска дэманструюць згуртаванасць савецкіх людзей вакол большэвіцкай партыі, дэманструюць нашу падтрымку мірапалітычнай знешняй палітыцы савецкай дзяржавы, якой не страшныя пагрозы імперыялістаў ЗША і Англіі.

Праз дзесяць хвілін пасля мітынга на новую пазыку падпісвалі ўсе работнікі Кіраўніцтва па справах мастацтва.

Арганізавана прайшла падпіска сярод работнікаў Камітэта па справах культуры ўстаўленай пры Савета Міністраў БССР. Ад шчырага сэрца аддавалі яны свае асабістыя зберажэнні ў пазыку дзяржаве, пазыку, накіраваную на ўмацаванне пасляваеннай эканомікі і ваеннай магутнасці краіны, на хутэйшае залечванне ран, нанесеных вайной, і на больш хуткі рост нашай прамысловасці, сельскай гаспадаркі, навукі і культуры.

Аб гэтым гаварылі ў сваіх выступленнях І. Саснін, Ф. Кукушкін, С. Коўшар і А. Марозава.

На працягу 20 хвілін пасля мітынга падпіскай былі ахоплены ўсе работнікі Камітэта.

У канцэртную залу Беларускай кансерваторыі пасля перадачы па радыё пастановы Савета Міністраў ССР аб выпуску 4-ай Дзяржаўнай пазыкі аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі нашай краіны сабраліся выкладчыкі і студэнты кансерваторыі, музычнага вучылішча, выкладчыкі музычнай школы і музычнай школы-дэсяцігодкі.

Мітынг адрыў сакратар партарганізацыі кансерваторыі В. Каждан.

На мітынг выступілі загадчык струнай кафедры кансерваторыі А. Амітон, выкладчык С. Маркоўскі, студэнт музычнага вучылішча тав. Сасінін і іншыя.

Ва ўхвалювальных прамовах яны адзначылі вялікае значэнне, якое адбываюць дзяржаўныя пазыкі ў нашай краіне ў справе будаўніцтва бяспаснага камуністычнага грамадства, і заклікалі ўсіх работнікаў мастацтва дружнай падпіскай на пазыку яшчэ раз прадэманстраваць вялікую любоў да сваёй сацыялістычнай Радзімы, да вялікага Сталіна.

Праз дзесяць хвілін пасля абшчэнага паведамлення Савета Міністраў ССР падпіскай на пазыку былі ахоплены ўсе работнікі кансерваторыі, музычнага вучылішча, музычнай школы і музычнай школы-дэсяцігодкі.

Адзінадушная падпіскай на новую пазыку мастакаў Беларусі прадэманстравалі сваю любоў і адданасць большэвіцкай партыі і Савецкай дзяржаве.

Пачуццё прысутных удала выказаў на мітынг заслужаны дзеяч мастацтва БССР Я. Зайцаў, які сказаў:

— Актыўная падпіска на новую пазыку — гэта залог нашай шчаслівай будучыні, залог росквіту сацыялістычнай культуры.

Калектыву работнікаў Акадэміі навук БССР з пачуццём глыбокага задавальнення вітаў выпуск новай пазыкі, заклікаў садзейнічаць паспяховаму выкананню плана пасляваеннай сталінскай пяцігодкі.

З ухвалювальнымі прамовамі выступілі В. Ляонаў, І. Луціновіч, М. Лынькоў і Н. Каменская.

Нар. арт. БССР І. Ждановіч і нар. арт. СССР Г. Глебаў сярод гледачоў.
Фото Г. Бугаенкі.

У Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

25 красавіка адбылося чарговае паседжанне камісіі па рабоце з маладымі пісьменнікамі. Камісія заслухала творчыя справаздачы Д. Грабеннікава, Н. Пашкевіча, Е. Папкоўскага і Е. Куркова.

Д. Грабеннікаў за апошнія два гады напісаў звыш 10-ці апавяданняў і адну аповесць. Большасць сваіх твораў ён прысвячае паказу стваральнай працы рабочага класа нашай краіны. Сярод шматлікіх апавяданняў Д. Грабеннікава вылучаецца апавяданне «Неўгаманаваная». У ім маладому пісьменніку ўдаецца раскрыць асобныя бакі жыцця рабочых аднаго завода.

Камісія рэкамендавала паставіць творы Д. Грабеннікава на абмеркаванне рускай секцыі.

К. Папкоўскі пачаў сваю літаратурную дзейнасць у 1946 годзе, калі надракаваў у часопіс «Беларусь» апавяданне «Надзея».

На паседжанні камісіі ён прачытаў новыя апавяданні «Мары Антона Русаловіча» і «Вясною».

Янка Брыль адзначыў, што К. Папкоўскі добра ведае жыццё, умее знаходзіць у ім цікавыя дэталі, малюнк і ўвасабляць іх у жывыя мастацкія вобразы. Вельмі добра і тое, што малады пісьменнік уздымае актуальныя пытанні нашага жыцця. Апавяданне «Вясною» падагляе сваёй свежасцю і пяцымі. Асабліва добра пададзены ў ім вобразы старога калгасніка-садовага.

М. Клімковіч, А. Кулакоўскі і М. Лужаніч, адзначыўшы станоўчыя бакі творчасці К. Папкоўскага, указалі на некаторыя недахопы ў творах маладога пісьменніка. На думку выступаўшых,

апавяданне «Мары Антона Русаловіча» недапрацаванае.

Н. Пашкевіч прачытаў свае новыя вершы і нарыс «Гвардыі радавы». З разглядам верша маладога паэта выступіў А. Бурдзель. Ён сказаў, што верш «Ліст з трактарнага» і вершаваныя фэбетыны — цікавыя па сваёй задуме і вырашэнню. Аднак, многія вершы маладога паэта надзвычай расцягнутыя, думкі невылучаны яркімі паэтычнымі сродкамі. М. Лужаніч указвае на тое, што сюжэтныя вершы лепш удаюцца Н. Пашкевічу. У лірычных — ён збіваецца на трафарэты і агучаныя разважаннямі. Верш «Добрай раніцы, Віцебск» і «Няшчодка ў чатыры гады» маюць добрыя дэталі, але ў гэтых вершах няма яркіх, запам'янальных мастацкіх вобразаў і дэталей.

У нарысе «Гвардыі радавы», як зазначыў І. Шамякін, аўтар не здолеў вырашыць узятую цікавую тэму, абмежаваўшы голым пераказам біяграфіі свайго героя, не даў мастацкага абгульнення.

З разглядам твораў П. Пашкевіч выступілі таксама Я. Брыль, А. Кулакоўскі, М. Клімковіч, М. Гамолька.

Малалы віцебскі паэт Е. Курковіч знаёміў камісію са сваімі новымі вершамі ў сваіх выступленнях М. Лужаніч, П. Цестрак, А. Бурдзель і іншыя адзначылі, што Е. Курковіч добра валодае тэнічнай вершаскладаннем, многа працуе па паэтычным радком. Аднак, яго вершы нацыць у сабе аднаку кніжнасці трафарэтнасці.

Камісія таксама пазнаёмілася з работай Віцебскага літаб'яднання. Інфармацыю па гэтым пытанні зрабіў Е. Курковіч.

ЛІТАРАТУРНАЯ ХРОНІКА

У маскоўскім выдавецтве «Савецкі пісьменнік» у хуткім часе выходзіць з друку паэмы «Рыбакова хата» Якуба Коласа і «Новае рэчышча» Аркадзя Куляшова, удастоеныя Сталінскіх прэмій як лепшыя творы беларускай літаратуры 1948 года.

Сакратарыят Саюза савецкіх пісьменнікаў ССР зацвердзіў новы склад камісіі па беларускай літаратуры. У камісію ўваходзіць вядомы паэты і празаікі, перакладчыкі, крытыкі. Старшынёй камісіі зацверджаны А. Твардоўскі, намеснікам — праф. М. Дабрынін.

Ленінградскі пісьменнік Л. Ракоўскі, аўтар вядомага рамана «Генералісімус Суворав», закончыў работу над аповесцю «Заслонаў». Аповесць будзе выдавацца ў Дзяржаўным выдавецтве БССР.

ПАСЕДЖАННЕ ПРАЎЛЕННЯ ССП БССР

28-га красавіка адбылося паседжанне Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР, на якім былі разгледжаны заявы Вячаслава Палескага і Аляксандра Зямцова аб прыёме ў члены Саюза.

Аб творчасці В. Палескага зрабіў даклад М. Клімковіч. Ён адзначыў значныя здольнасці маладога драматурга, умеўства ствараць у п'есах цікавыя і глыбока прадзівыя вобразы савецкіх людзей.

З характарыстыкай кнігі Нарысаў А. Зямцова выступіў В. Бурыносаў.

В. Палескі і А. Зямцоў аднагалосна прыняты ў члены Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР.

Праўленне перавяло з кандыдатаў у члены Саюза паэта Рамана Сабаленку.

Паседжанне секцыі дзіцячай літаратуры

Гэтымі днямі ў рэдакцыі часопіса «Вясна» адбылося чарговае паседжанне секцыі дзіцячай літаратуры ССП БССР, на якім была абмеркавана кніга апавяданняў маладога празаіка Івана Сінюскага «У нававішні».

У абмеркаванні прынялі ўдзел Я. Маўр, А. Якімовіч, М. Гарулёў, У. Шахвед, С. Турчыновіч, І. Есьман і іншыя. Яны гаварылі, што многія апавяданні напісаны чыста і шчыра, аўтар умее выбраць у жыцці тыповыя, характэрныя. Разам з некаторымі апавяданнямі нестасе займальнасці, слаба акрэслены вобразы герояў, заўважана прамадзейны сюжэт. Аўтару яшчэ не заўсёды ўдаецца раскрыць душу сваіх герояў.

Удзельнікі секцыі пазнаёміліся з падрыхтоўчым планам выдання кнігі па рэдакцыі дзіцячай літаратуры на 1950 год. Быў зацверджаны план работы секцыі на бліжэйшыя месяцы.

ЛІСТЫ ў РЕДАКЦЫЮ

Прашу перадаць праз вашу газету маю лічварную падзяку ўсім арганізацыям, сабрам, якія прыслалі мне прыгатаваны ў сувязі з 20-годдзем майой літаратурнай дзейнасці і 50-годдзем з дня нараджэння.

Ілья ГУРСКІ.

Прышоў сваёю галоўную падзяку ўсім партыйным, савецкім, грамадскім арганізацыям, а таксама нашай тэатральнай грамадскасці за віншаванні і пажаданні ў сувязі з маім 25-годдзем работы на беларускай сцэне.

У. УЛАДАМІРСКІ, народны артыст БССР.

Галоўны рэдактар М. ГОРЧАУ.
Рэдакцыя: М. БЛІСЦІНАУ, В. ВІТНА (КРЫСЬНО)—нам, галоўнаму рэдактару, М. КАЦАР, П. ПАДВАБ'ІРАУ, П. ПАЇЧАННА, М. ПАСЛЯДОВІЧ, Я. РАМАНОВІЧ, К. САННІКАУ.
Тэлефоны: Галоўнага рэдактара 2-31-94, сакратарыята 2-32-04.

Слова пра новую пазыку

Традыцыі нашай няма даражэй — Гаворыць яна аб любові вялікай. Штогод мы старанна рублі берам, Каб шчыра краіне аддаць у пазыку.

Мы рады вітаць — пабудованы дом і новы завод,
і Радзіме мы наманам:
— Хай конны рубель, што ў пазыку даём,
У новабудулі цагляна ляжа.

Мільярды рублёў — і будыннаў страі
Узімучца славай бессмертнай народа

На землях, дзе ўчора грэмелі баі,
Дзе ўчора ў руінах ляжалі заводы.

Мільярды рублёў — і пад гоман бароў,
Пад песні дзяўчат нашай раніцай яснай
Калоны сталёвых сваіх трантароў
Пакоцяцца ў далеч па нівах калгасных.

Ад земляў павое багатай вясной
І самым шчаслівым і радасным маем.
Стараннем сваім і пазыкай сваёй
Мы дні камунізма хутчэй наблімаем.

Алесь БАЧЫЛА.

Падпіска на пазыку ў ССП БССР. На здымку (злева направа): П. Панчанна, З. Агняцэв, П. Глебка і П. Броўка.
Фота Г. Бугаенкі.

А. ЕСАКОЎ СОВЕЦКАЯ П'ЕСА — АСНОВА РОСТУ ТЭАТРА

Творчае ажыўленне ў тэатрах рэспублікі стала асабліва прыкметным пасля гістарычных пастановаў і рэпертуару на пытанні літаратуры і мастацтва. Асноўнае месца ў рэпертуары нашых тэатраў занялі актуальныя савецкія п'есы, у якіх адлюстраваны хваляючыя падзеі жыцця савецкага народа, сацыялістычнай дзяржавы, вобразы перадавых людзей сучаснасці — будаўнікоў камунізма.

У канцы красавіка адбыўся агляд савецкіх спектакляў у Гродзенскім тэатры.

У рэпертуары Гродзенскага драматычнага тэатра вялікая ўвага аддаецца сучасным савецкім п'есам. За два гады глядач убачыў у тэатры спектаклі: «Вялікая сіла» Б. Раманова, «У адным горадзе» і «Маскоўскі характар» А. Сафронава, «Востраў міра» Я. Пятрова, «Сям'я пілатаў» В. Супонева, «Шчасце» П. Паўленкі і С. Радзінскага, «Спадчына», вызначаная дэсам» Л. Шэйніна і іншыя. Дзесяць спектакляў, якія пастаўлены паводле савецкіх п'ес, значна ўзбагацілі рэпертуар тэатра і вызначылі правільны кірунак яго ў апаляганні савецкай тэмай. Частыя прэмерыя значна актывізавалі творчыя сілы тэатра і прыцягнулі вялікую ўвагу савецкага глядача да тэатра. Зацікаўленасць да сучаснасці павышае выхавальную сілу тэатра, ставіць тэатральнае мастацтва на службу выхавання савецкага народа ў камуністычным духу. Творчая актывізацыя актыву і рэжысёраў спрыяла не толькі іх росту, але садзейнічала вылучэнню новых

кадраў, новых зорных выканаўцаў. Вельмі важна, каб моладзь і вопытныя артысты складалі адзіны ансамбль, каб яны ўздымалі мастацкую якасць спектакляў. У гэтым напрамку Гродзенскі тэатр дасягнуў значных поспехаў.

У пастаноўцы «Шчасце» П. Паўленкі і С. Радзінскага рэжысёр М. Кавязін зрабіў правільны акцэнт не на асобных знешніх эпізодах жыцця, а на раскрыцці характэрна савецкіх людзей. Мы ясна бачым, што ўчарашнія героі-франтавікі робіцца сёння героямі працы, яны ўшарта загойваюць раны вайны, аднаўляючы новае калгаснае жыццё. У спектаклі добра паказана, як характар чалавека вызначаецца ў працы. Франкавіч-інвалід палкоўнік Варанаў ідзе ў калгас. Ён ведае, што партыі і народу цяпер патрэбна мірнае жыццё. Рысы настойлівасці, самаадданасці справе, большаўскай прычыновасці, душэўнай цэльнасці добра перадаў артыст Н. Анісімаў у ролі камуніста Варанава. Драматургі і рэжысёр паказалі глыбокую эмацыянальную сілу ў кожным персанажы, паказалі разуменне палітычнай важнасці той справы, за якую ўзяліся савецкія людзі. Усё гэта вельмі ярка раскрыта ў вобразе Варанава.

Для спектакля характэрна і тое, што ў ім даволі выразна паказана жыццё простых людзей-калгаснікаў. Вось Варвара Агаркова (арт. А. Панкрат). У ёй мы бачым тыповыя рысы, якія характэрны для жанчын-калгасніц — працавітасць, адданасць за даручаную справу, дзяржаўны падыход да калгаснай гаспадаркі.

Своеасабліва вырашаны вобраз калгасніка Гаралдова (арт. Я. Кімберг). Гэта жывапераданы чалавек, які любіць і працу і жары. Такім паказам вобраз калгасніка сцвярджаецца тая думка, што праца ў нашай краіне — гэта з'ява творчая, радасная, якая ўзбагачае чалавека не толькі матэрыяльна, але і духоўна.

Спектакль «Шчасце» каштоўны тым, што тэатр здолеў перадаць змест выдатнага рамана, які проста і запам'янальна апавядае аб шчасці савецкага чалавека, што закладаецца ў шчасці сваёй краіны, у вялікай агульнай справе цудоўнага савецкага народа.

У камедыі «Маскоўскі характар» А. Сафронава пастаноўшчы М. Кавязін таксама імкнецца да жыццёвай прастаты. Рэжысёр у першую чаргу цікавіць характару, а не вастрыня сцэнічнага палажэння.

Савецкія п'есы, якія з'явіліся за апошні час, глыбока раскрываюць духоўны свет нашага чалавека. Гэта значна дапамагае і акторм і рэжысёрам у стварэнні хваляючых спектакляў і вобразу герояў сучаснасці, творчая праца якіх стала асновай іх жыцця.

Актары з захапленнем працавалі над вобразамі савецкіх людзей. Тут кожная фігура — жыццёвая, яркая, пераказаная, ці будзе гэта задумшная Грыбёва (арт. М. Кавязіна), ці лірычная Кружкова (арт. В. Пятрова), ці вясельчак Зайцаў (арт. Я. Кімберг), ці глыбокадумны, мэтакапіраваны, інжынер Крывашэін (арт. Е. Стубоўскі), ці задумлены, лірычны студэнт Віктар Грыбёў (І. Завалаў). Усе яны тыповыя, якіх мы німаем сустракаем у нашым жыцці.

Рэпертуар Гродзенскага тэатра разнастайны па сваёй тэматыцы. Тут сустра-

каюцца спектаклі аб савецкіх архітэктарах і партыйных кіраўніках («У адным горадзе» А. Сафронава), аб сучаснай навуковай інтэлігенцыі («Вялікая сіла» Б. Раманова), аб адважных лётчыках і савецкіх канструктарах («Сям'я пілатаў» В. Супонева) і інш.

У спектаклі «Спадчына», вызначаная дэсам» Л. Шэйніна (п'еса праміравана на ўсёагульнам конкурсе на лепшую савецкую камедыю) бачым маральнае аблічча простых савецкіх людзей і аблічча амерыканскіх бізнесменаў. Гэты спектакль мае вялікае выхавальнае значэнне, таму што ў ім раскрыта тэма жыцця двух светуў — сацыялістычнага і капіталістычнага, двух процілеглых поглядаў на існаванне чалавека, багачце, грошы, узаемаадносін людзей. Амерыканскаму бізнесу супроцьстаяць савецкі патрыятызм звычайных людзей сацыялістычнай дзяржавы. Пастаноўшчы М. Кавязін правільна вырашыў гэты спектакль, скапантраваўшы сваю ўвагу на яркай публіцыстычнасці, на лірычных пачуццях савецкіх людзей. Яны ў выбары рэпертуара, так і ў вырашэнні галоўнага зместу савецкіх п'ес, рэжысёр М. Кавязін мае ўжо вялікі вопыт.

Агляд савецкіх спектакляў у Гродзенскім абласным драматычным тэатры паказаў, што калектыву тэатра ідзе па правільнаму шляху.

Побач з п'есамі, якія адлюстроўваюць багату савецкую рэалінасць, мы сустракаем і сатырычную камедыю «Востраў міра» Я. Пятрова, дзе раскрытае сапраўднае дражнішкі твар англійскай і амерыканскай імперыялістаў, змоўшчыкаў вайны. Палкоўнік Эліс А. Гудман, дзеючая асоба гэтай п'есы, так вызначыў прычыны нараджэння вайны: «Мы не можам адзіцца ад вайны, а калі мы адыходзім, мы выносім яе з сабой, таму што, хочам мы гэтага ці не хочам, а яна за-